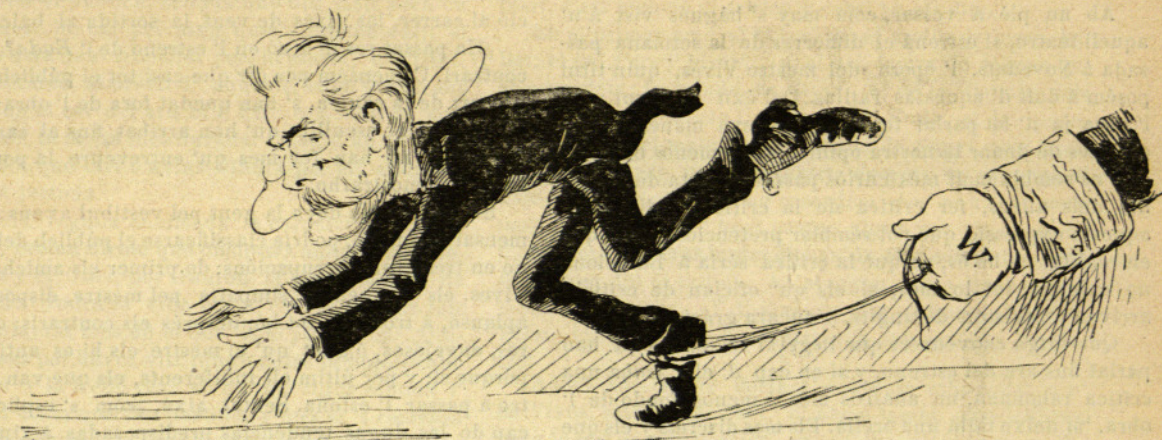
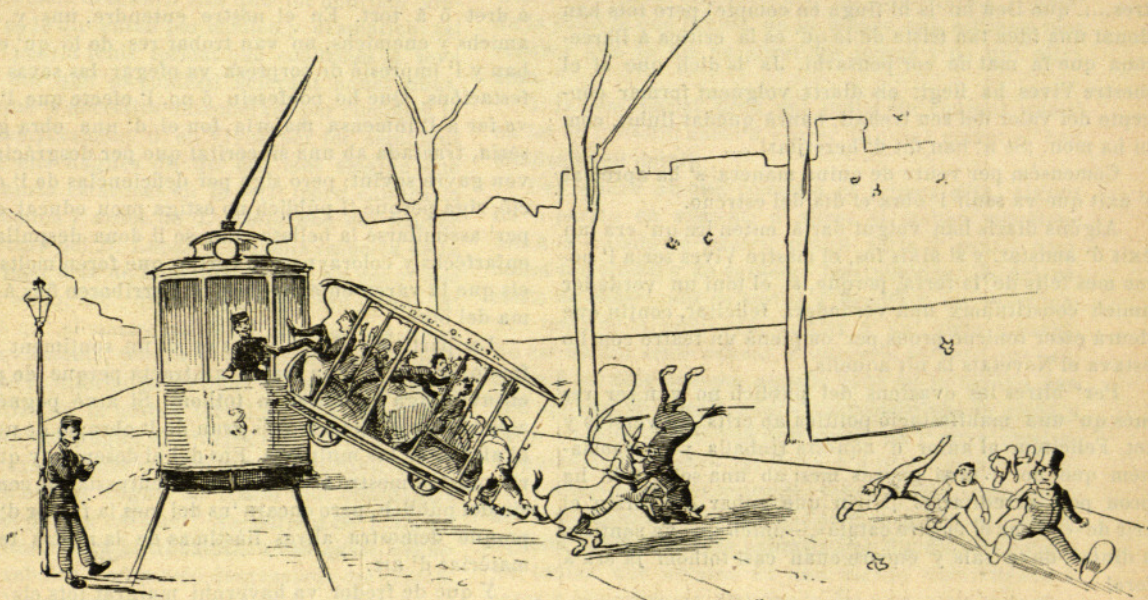

LA SETMANA FESTIVA

(per Argemí)

¿Qui l' agafa per un peu?
La solució ja està vista...
¡Tal hi vá que no s' ho creu!
Ja tothom es WEYLERISTA.

Per tot hont passi un tranvia
hi veuréu aquesta escena....
¡Nostre pa de cada dia!
Oh, y que no s' hi posa esmena.

El plor d' un órfe

Vint anys fa que 't busco—¿hont ets, mare mia?
Vint anys fa que 't crido—no m' has respost may!
¡Ah, Parca traydora—que vares un dia
omplir nostra casa—d' horror y d' esglay!

Ja que t' adonares
Cuan me la robares

d' un nin que prop d' ella—restava plorós,
¿Per que fou tan dèbil—lo cop de ta dallà?
si en una mortalla
Cabiam tots dós.

Llavoras fugiren—en rauda esbranzida
seguint sa volada—ma ditxa y ma sórt.
Per' xó só un espectre—que busca la vida;
per' xo soch un home—que busca la mórt.

Un ser, mare mia,
qu' al naixer moria;
allá 'hont la mórt regni—la vida hi tindrà.
¿Per que 'l cop terrible—no volgué alcansarme?
Si viu al deixarme
la mórt me doná.

BALDOMER PARRAMON CASTANY

(Montesquiu)

EUDA D' URIACH

REVISTA DE CRÍTICAS

Ab un plé á vessar, com may s' hagués vist á n' aquell teatre, s' estrená el dimecres de la setmana passada á Novedats, l' ópera del mestre Vives, quin títol posém á dalt d' aquestas ratllas. Del éxit obtingut y de l' obra ja n' ha parlat tothom, á la seva manera; y en comptes de donar la nostra opinió, mes ó menos encertada, 'ns sembla molt més curiós passar revista de l' opinió dels altres, fer crítica de la crítica, y dispensin aquesta expressió que pot semblar pretenciosa pero que en realitat no ho es, porque la crítica séria á Barcelona no existeix; tot lo més, si els qu' ofician de crítics arriban á revisters distingits, y encara grácias.

Qui vulga convéncers que llegeixi els diaris qu' han parlat fins are del estreno, y si en cap d' ells, troba una crítica rahonada, un análsis més ó menos fondo de l' obra, 'm deixo tallá una orella. Els mes discrets y els que tal volta son els qu' haurian pogut ferho ab mes fonament, s' han acontentat ab donar una ressenya del estreno, parlant sols de l' obra en térmes generals que á res comprometen: pero els altres, els que ab sobra de vanitat ó falta de discerniment, s' han volgut ficar en llibres de caballeria no han fet més que *tocá el violón*; pero ¡de quina manera!... Alguns d' ells de bona fé; d' altres..... que Deu no 'ls hi tinga en compte! pero tots han donat una idea tan trista de lo qu' es la crítica á Barcelona que fa mal de cor pensarhi. Ja 'ls dich que si el mestre Vives ha llegit els diaris volguent formar concepte del valor del seu treball, haurá quedat lluhit, com hi ha mon. ¡Se n' han dit d' heretjias!.....

Comensém per veure de quina manera s' ha apreciat l' éxit que va tenir l' obra el dia del estreno.

Alguns diaris han volgut dar á entendre qu' era un éxit d' amistat, y si aixís fos, el mestre Vives seria l' home mes felis de la terra, porque, si el tení un verdader amich constituheix una verdadera felicitat, contin que deurá ésser tenirne prous per' omplená un teatre com ho estava el Novetats la nit aquella.

Per' altres las ovacions del públich no van ser res més qu' una manifestació política ab crits subversius y tot. Felicitém al autor d' aquesta troballa y li recomaném que no 'n fassi gayres mes; ab una sola n' hi ha prou per' acreditar-se! ¡Mirin que trobar subversiu el crit de—«Visca el mestre catalá»,—únich qu' va sentir-se á dintre de la sala y encare cuan casi tothom ja era á fora!

Pero lo que 'ns ha fet més grácia de tots ó més fástich, ha sigut el quí, ab una mala intenció declarada ha comparat l' estreno de l' *Euda* ab el del *Garin*. ¿Vol ferme el senyor crítech el favor de dirme quins punts de contacte pot haverhi entre els dos estrenes? Si aquesta comparansa desgraciada es feta de bona fé, diu molt poch en favor de las facultats analíticas y comprensivas del esmentat senyor; sino ha sigut aixís..... la seva conciencia li 'n dirá més llarch de lo que jo puch terho. Are aném á esbrinar en que 's diferencian els dos estrenes precitats ab tan mal acert com á germans. En l' un las ovacions varen ésser continuadas; la representació s' interrompia á cada dos per tres ab xardorosos picaments de mans; el públich, el gros públich, va entrar desseguida en l' obra; aquesta era tota superficial, plena d' efectismes qu' enlluernaban, ab molt soroll, formas llamfantas y exajeradas, pero buyda de dins, pobre d' ideas y de sentiment; en una paraula, un cos sens' ánima.

Aixó feu que la part de públich (y es la majoria d' ell), que de l' obra artistica sols ne veu la part exterior, que per sa falta de cultura es' incapás de distingir l' or

de la quincalla, s' identifiqués tot seguit ab aquellas lluentors de mal gust, pero que responian á n' el seu modo d' ésser: d' aquí, els entussiasmes, las interrupcions durant els actes, l' ovació á tots els finals, la manifestació al carrer, las atxas de vent, la sortida al balcó, etc.

¿Ha passat res d' aixó en l' estreno de l' *Euda*? Tot al contrari. Comensém per dir que casi tot el públich y bona part de la crítica, s' han quedat fora de l' obra; molts poch son els escullits qu' han arribat fins al santuari; els demés no han fet mes qu' entreveure la porta. Y aném á demostrarho.

Sentint lo que deya la gent pel vestibul avans de comensar la funció, podria classificar-se el públich del estreno en tres grans agrupacions: de primer els amichs d' en Vives, els que senten simpatia pel mestre, disposats al aplauso, á trobarho tot bó; després els contraris; confreres, envejosos, ó gent qu' el mestre els hi es antipátich porque si; y per últim els indiferents, els que van al teatre á passar l' estona. Sentat aixó, ¿cóm s' esplica que cap de las dugas tendéncias predisposadas á xiulá ó á aplaudir, interrompés cap dels actes ab las sevas manifestacions? ¿Per que l' obra es dolenta? Me sembla que si aixís fos, els que no mes esperavan una ocasió per tirarshi á sobre, s' hi haurian rebejat ab tota l' ánima: cuan no varen protestá es senyal que no tenian ahont agafarse. Mes clar no pot pas serho: Lo que ja no n' es tant es esplicarse el perquè del silenci dels que volian aplaudir á dret ó á tort. En el nostre entendre, uns y altres, amichs y enemichs, no van trobar res de lo qu' esperaban y l' impresió de sorpresa va ofegar las sevas manifestacions. Que ho confessin ó no, l' efecte que l' *Euda* va fer á l' inmensa majoria, fou el d' una obra gran y séria, tractada ab una sinceritat que per desgrácia no 's veu gayre sovint; pero siga per deficiencias de l' execució, siga porque 'l públich no estiga prou educat encare per' assimilar-se la bellesa cuan se li dona despallada de enfarfechs y coloraynas, lo cert es que foren molts poch els que la varen entendre, els que arribaren fins á l' ánima del obra.

La partitura de 'n Vives es d' un sentiment massa fondo, d' una poesia massa abstracta porque de prin.er entuvi puga gaudirse 'n tothom. Si aixó pogués ser, aqueix fora el defecte mes gran de l' obra; lo de no estar al alcans de las multituts. Ens dol el desengany qu' haurá sofert el mestre si conta ab l' entussiasme comprensiu del públich, pero encare 'ns dol mes la fredor d' aquet porque demostra altras llástimas de la nostra terra en matèrias d' art.

Y que de fredor va havernhi maigrat tots els aplausos, es mes clar que la llum del sol: no cal sino recordar com las bellesas que fins els crítechs mes rapatanis senyalan en l' obra varen passar complertament desapersebudadas, sense un mal picament de mans, res; el públich los sentia com qui sent ploure. Y no s' ens digui que la gent se contenia per no trencar la representació, puig tots sabém las formas que pren l' entussiasme entre nosaltres.

En resúm: el públich del estreno no va identificarse ab l' obra, no 's va establir aquella compenetració entre l' ánima del autor y del espectador que fa els grans éxits: la corrent emocionant que va del escenari á la sala, va quedá interrompuda; si alguns van sentir-la foren en tan petita minoria que cap influencia podria exercir en la massa general. Aixís es que 'ls aplausos al caure 'l teló no deuen interpretarse com una manifestació d' entussiasme, porque no pot entussiasmar alló que no 's comprén: eran mes be una proba de respecte devant d' una obra que 'ls que picaban pressentian gran, sense poguer donarse compte del seu mérit real; y per aquet mateix respecte, fill d' un sentiment innat de justí-

cia que dorm en el fons de totes las conciències, pot explicar-se que no dessin mostrars de desagradar els qu' estavan predisposats en contra de l' obra. El mestre Vives pot estar satisfet del seu treball; pero no de la rebuda que li ha fet el públic, rebuda que diu molt poch en favor d' aquet. No cal per això que 's desencoratji el mestre; l' artista deu treballar per la massa, es vritat; pero no rebaixarse al nivell d' aquesta, sino procurant enlayrarla cap al cel del art. Si l' èxit immediat es mes petit, en cambi te molta mes durada: treballi ab fé l' autor de l' *Euda*, que tart ó aviat vindrà per ell el dia en que se li farà justícia.

Ara be, una vegada analisada la característica dels dos estrenos, ¿volen dir-me que demostra aquell que compara l' *Euda* y el *Gari*, per treuren la consecució de que la primera tindrà la vida curta com el perque tots dos s' han enlayrat mes de lo que 'ls hi pertocaba? ¿Quinas semblansas pot haver vist ningú entre la bojeria que produhi l' un y la fredó real ab qu' ha sigut rebuda l' altre? Hi han cosas que fan llástima y més si 's comensa á esbrinar las causas que las han determinadas.

Passém are á veure la impresió de conjunt qu' ha produhit l' obra en els pseudo-crítichs qu' han parlat de la mateixa: després farém el detall de las sevas apreciacions acte per acte.

Un senyor crítich, després d' haver sentit l' *Euda* ha descobert que 'l talent d' en Vives, era més cómic que dramátich: ¡es molt descubri! Ans que tot deuriam preguntar-li qu' es lo qu' enten per cómic y dramátich: tal concepte en podria tenir format que confirmés la seva opinió. Pero fins que 'ns contesti aclarant aquet punt, devém dir-li que 's necessita desconeixer per complet la música y el temperament d' en Vives per fer semblant afirmació. Si ens hagués dit qu' era mes elegiac que dramátich, hauria estat mes en lo cert; ¡pero calificarlo de cómic! Cómic l' autor de *L' Emigrant*, del primer temps del *raconto* del *D. Lucas*, d' aquella resposta de la tiple en el primer acte de la mateixa obra: *Su voz si que es lux que el alma, etc.*, d' un sentiment tan fondo, d' una melangia qu' el mestre ha rebut directament de la musa popular catalana, tendra y misteriosa ab un deix de tristesa que la diferencia de totes las altrás y qu' es la característica de la nostra terra! Hi han cosas que sembla estrany que pogan escriurers en sério. Si fins en las obras de caràcter més cómic qu' ha produhit en Vives s' hi troba aqueix regust de tristor que constitueix el fons mateix del seu caràcter! No parlém de l' *Euda*, perque en aquesta obra hi trobariam á centenars els arguments per rebatre l' afirmació desgraciada del crítich.

Ab tot no 'ns estranya que diga aquets disbarats qui nega al mestre Vives, personalitat independent y pròpia en la invenció melódica. ¿Que li queda donchs? Ahont troba lo molt per alabá que, segons el crítich, existeix en l' obra? Si en las melodias no es original, si «com á músich que de molt aviat ha conegut y estudiat totes las grans escolás, á voltas se deixa dominar massa per aquestas, sense defensá ab prou eficácia la seva personalitat,» —es á di, que tampoch es original la manera de desenrotllar els temas, fassin el favor de dir-me en que fonamenta el crítich l' aplauso que, segons ell, mereix en Vives.

¿Es que tal vegada no volia dir això, ó es que 's pensava que lo de la *invenció melódica* era cosa d' escola, que 's feya ab recepta com un liquit per treure tacas? Quinas tonterias lo volgué sentar plassa de mestre, sense haver passat el *Narro*!

Un altre diari, diu qu' en Vives no ha demostrat tenir abundància de ideás: suposém que voldrà dir que la partitura está feta ab pochés temas; si això fos vritat, tampoch seria un defecte, perque en Wagner, qu' avuy

es considerat com el Deu de la música dramática, ab cinch ó sis motius n' te prou per compondrer un' ópera; pero es el cas que en l' *Euda* hi ha una verdadera riquesa de motius y 's necessita molta mala fé per dir lo contrari. Pari atenció el crítich y conti ab els dits.

En el primer acte, s' hi troban: el motiu del coro, ballet; el de *Pere l' ermitá*, y el del temps de marxa qu' el precedeix; la balada de *Severí*, el de la disputa dels criats, el que anuncia l' arribada d' *Euda*, el del raconto, que no es el mateix de la balada de *Severí*, com equivocadament diu un altre diari; després ve el tema d' *Euda*, el del brindis, y no recordém si n' hi ha cap mes: molt fàcil qu' ens n' hagi passat algun per alt, pero en fi, de totes maneres tenim que en un acte sol, hi ha cinch ideás com diu el crítich. Ab el segon passa poch mes ó menos el mateix. ¿Y d' això en diu pobresa d' ideás? Fóssin tan richs mes de quatre que fan revistas de teatro!

Aquet mateix que declara pobre de solemnitat á n' en Vives, intelectualment, li nega també personalitat; pero lo qu' es mes graciós, es qu' una mica mes avall, al parlar d' una de las situacions de l' obra, diu que no critica la manera com l' ha sentida 'l mestre, perque això es personal. ¿En que quedém?

També diu qu' en Vives no sols segueix els procediments de Wagner y Beethoven, sino qu' els hi pren temas enters. Cuan se diuen semblants cosas, se proban citant els trossos enmatlevats; no fentho aixís y donada la bona fé que 's nota en lo demés ens estimém mes creurer que lo dit ha sigut un lapsus y no un' altra cosa.

Y ja hem parlat prou del judici de conjunt que s' ha fet de l' *Euda*; aném á veurer de quina manera l' han analisada en detall.

Del cuadro ab que comensa el primer acte, alguns no 'n parlan en absolut; d' altres el troban monótono fins á la balada de *Severí*; ningú parla d' aquell coroballet tan fresch y de caràcter ben popular, ni del raconto de *Severí*, ans de arribá l' ermitá y qu' es el mateix tema de la creuhada, agafat d' un' altra manera. No cal deixar sense esment, l' *impresió infantil* que causaren á un dels crítichs aquells crits de la bruixa, tan ben apoyats ab aquells acorts característichs de corda y fusta. El tema y l' escena dels criats en l' altre cuadro, disputantse per veure qui manará á n' els demés, es pobre y sense relleu en concepte dels crítichs, que confonen llástimosament la execució ab l' obra, fent pagar á n' aquesta las deficiencias naturals que dat els pochés ensajos, tenian que notar-se en una escena encarregada á coros y comprimarís. Del demés del acte citan l' arribada de *Roger*; després, decau segons uns, passat el tema que senyala la vinguda d' *Euda*; segons altres el raconto de *Roger* está basat en la balada de *Severí*, sent aixís que d' aquesta sols se 'n senten algunas modulacions en l' orquesta: en cambi aquets parlan del brindis com de la pessa mes culminant de l' obra. Vágintho á entendre. Cap s' ha adonat de l' hermosa melodia d' *Euda* cuan sab qu' s' troba á casa del seu estimat. Que hi farém! prou pena 'n deuen tenir d' esser sòrts; no 'ls n' hi donguém mes fèntloschi cárrechs.

Del cuadro de las bruixas un sol en parla per afirmar que 'ls ballables recordan un tros de Grieg. Si es vritat ó no, no podém dirho, encare que 'ns en fassin duptar els demés erros senyalats fins aquí. Siga com vulga creyém qu' aquet cuadro mereixia que se 'n parlés ab extensió, mal que no fos sino per la manera originalísima com está tractat. Cal fer notar, per això, que era impossible que produhis l' afecte somiat pel músich, perque dels coros interiors no s' en arribá á sentir una sola nota desde la sala; tant es aixís que molts espectadors

ni sabian que existissin. Y el mateix dihem per endavant del coro de creuhats al acabament del duo del tercer acte; contin com se pot jutjar un'obra sentida en aquestes condicions y cuan s' escolta ab la poca atenció que demostran els que d' ella han parlat. Seguim avant.

El segon cuadro d' aquest acte ha sigut el que mes elogis y mes aplausos ha merescut: tothom està á la una en considerarlo un tros musical de primer ordre, y tenen rahó. Pero lo que no s' explica, es que hagi produhit tan entusiasme aquet duo de las monjas, que per lo seu caràcter y per la manera com està desenrotllat, es un dels trossos de sentiment mes abstracte y per lo tant de mes difícil comprensió de l'obra. Potser buscant el fonament d' aquet contrassentit en la espècie de llegenda que s' havia format entorn de l'obra avans de l' estreno, trobariam l' aplauso general qu' ha merescut lo dit passatge tan inconscient com tots els demés. No aném á esbrinarho: si aqui pecan per carta de mes, en el cuadro següent pecan per carta de menos. Ningú s' ha adonat del hermós motiu, plé de unció mística que canta *Euda* despres del jurament, y aixó qu' es un dels mes importants de l'obra, puig una mica modificat, marca l' arrepentiment dels amants en el tercer acte. Aixó ens diu ab quin reculliment deuen haber seguit l' acció musical, els qu' estaban encarregats de jutjar l'obra.

Del tercer acte creu un critich qu' es el que te mes unitat y mes valor musical: per lo que toca á l' unitat ens sembla que dit senyor confón l' unitat d' acció ab la unitat musical: de la darrera més aviat n' hi ha massa en tota l'obra y aquesta uniformitat de to, ha sigut una, de las causas que mes han influït en que 'l públich no l' entengués. La cansó del pastor l' han trobada vulgar; no compreném de quina manera l' han escoltada per dir semblant cosa: sensé parlar del tema, qu' està perfectament en situació, hi han en el desenrotlló algunas modulacions d' una intensitat de sentiment qu' arriban á l' ànima. Després la mateixa revista de que 'ns ocupém fa especial menció del diálech entre *Severi* y *Roderich* y no ha sapigut veure qu' es el mateix tema, nota per nota y fins ab la mateixa armonisació, que canta *Severi* en el primer acte, en aquell tros qu' el critich ni tan sols esmenta per creure 'l dolent sens dupte. El duo de amor entre *Euda* y *Roger* tothom l' alaba, fent la salvetat, una de las revistas, de que l' autor ha sigut impotent per expressar la part sensual de dit amor: no ho creyém aixís, ans pe 'l contrari ens sembla que tota la primera part del duo desde 'l tema qu' inicia *Roger*, respira sensualitat per tots quatre costats; de la mateixa manera que l' *Euda* representa l' element espiritual al volguer donar gracias al cel de trobarse junts. Allavors comensa la lluyta entre las dos tendències, perfectament caracterizada en l' orquesta, reforsada ab el cant dels creuhats que se sent al lluny. Dihém mal: deuria sentirse, perque fora dels primers acorts, á la sala no n' arriba res, quedant destruhit un dels efectes mes intensos de l'obra. L' element sensual queda vensut ab l' arribada de *Pere l' ermità* fins que desapareix del tot al iniciarse el motiu del repenidiment qu' acompanya el cant d' aquell oferint á n' en *Roger* la salvació. Aquesta es la manera com nosaltres hem sentit aquet tros capdal de l'obra, bastant diferentment qu' el critich esmentat; pero aixó es cuestió de temperament, y no tothom pot veure las cosas del mateix modo. Lo que si ens estranya, es que ningú hagi esmentat el terceto, que com se comprén per lo dit avans, es un dels passatjes mes importants de l'obra. De las escenas y corals que venen després, tothom n' ha parlat, apreciantlos en tota sa valúia: per lo tant no 'n dirém res.

En cuant á n' el quart acte ha sigut tractat pels cri-

tichs ab un menyspreu que no podém entendre. El càrrech més grós y únich que li fan y que sembla haver determinat la seva actitud de desprèci, es que no hi han en ell temas nous, que tots els elements musicals qu' el componen ja s' han sentit en els actes passats. ¿Com entenen el drama musical aquets senyors, cuan s' atreveixen á dir semblant enormitat? Encara no han comprés que els primers actes son d' exposició y que per lo tant en ells s' hi han de trobar tots els motius de quina lluyta y modificació en resulti el drama, segóns tothom l' entén modernament? ¿Y aquestos son els qu' han aplaudit el *Tristán y Isolda* de Wagner, quin preludi tanca tots els temas de l'obra, sense que després en vinga cap de nou? Vaja, senyors, entórntse 'n al llit qu' aixó es la lluna.

De tot lo dit, se 'n desprèn que ni el públich ni la critica han entés l'obra. Tant els que l' han alabada com els que la rebaixan ho fan sense coneixement de causa, per *parti pris*. Bona part de culpa d' aquet mal entés la té la manera com l'obra vá ser executada: fou una verdadera *execució* en tota l' extensió de la paraula. Pero aixó no excusa els errors de la critica, ans pel contrari: si devant de las deficiències ab que vá ser presentada l'obra no podian formar judici de la mateixa, debian esperar á parlarne fins á formar concepte y no ferho tant á la lleugera com ho han fet. Aquet pecat de lleugeresa, es pecat vell entre nosaltres y demostra el poch respecte qu' inspiran las manifestacions artísticas. ¿Quin será el dia en que 'ls critichs se resoldrán á donar la seva opinió reposadament y no á corre-cuyta després d' acabat l' estreno, com fan ara? Escriure el judici d' una obra á las tres de la matinada, desseguit d' acabada la representació y cuan encara no s' ha pahit res, ni s' han pogut coordinar las impresions rebudas, sols conduheix á dir disbarats y estranyesas. El treball de critica si s' ha de fer ben fet, vol repós y tenir el cap clar. D' altra manera sols serveix per desencoratjar al artista que tan mal apreciats veu els seus esforços.

Creym ab tot qu' el mestre Vives sabrá pendre en el seu just preu tot lo que s' ha dit de la seva obra, sense encaparrarse devant de tantas tonterias. No s' aclapari y treballi ab fé, que, com dihem més amunt, ja vindrá el dia en que se li farà justicia. Estém convenuts que cuan l' *Euda* se cantí y s' escolti com la lley de Deu mana, tindrà l' éxit que 's mereix y qu' avuy no ha tingut. ¿Es que no té defectes? Si, ¡mare de Deu! no hi ha obra humana que no 'n tinga: pero nosaltres no tenim prous coneixements técnichs per senyalárl'oshi, y tampoch ha sigut ell nostre intent judicá l'obra. Sols hem volgut desfèr els errors que s' han escrit y que son casi de sentit comú. Ens sembla que lo que ha passat podria servir de lliçó á n' els qu' ofician de critich en els diaris, per no caure may més en el pecat de lleugeresa y per en senyalshi el respecte ab que tot'obra d' art té d' esser tractada. Si no s' esmenan per ells farán.

J. P. y P.

Nota:

Escrit l' anterior treball han vingut á las nostres mans, diferentas criticas, entre ellas la de *La Renaixensa*, que al menos demostran que sos autors han estudiat l'obra avans de parlarne. Aixís es com s' ha de fer.

VISIONS Y CANTS

No hi ha pas dubte que 'n Maragall es de las figuras mes rellevants del renaixement literari català; ningú li ha d'escatimar aquest honorós distintiu. Ell l'importador de las formas novas, malditas *modernistas*, las ha fetas florir a tot esclat sense caurer may en ridicol, com hi cauhen tota una filera de poetas de *doublé* que per desconeixement complert dels clàssichs, de la mètrica y a voltas mancats de sentit comú, s'inventan estranyas formas que res fan sentir y may amagan cap idea verament poética. D'aquestos darrers ne trobariam un escamot ben nombrós, y si entre ells n'hi han alguns de valúia, el malehit esperit d'imitació els desconcerta y no 'ls deixa abocar el raig d'inspiració que mes d'una volta 'ls esdevé xamosa y fresca; anant a caurer en el motllo de l'estravagància pensaments dignes d'esser saborejats pels devots de la poesia.

En Maragall no ho es pas d'aquestos, ni may!... Y es tanta la deú de poesia de son cor y de sa pensa, que si alguna volta llenca un pensament ab vestit estravagant, com resulta ab *Sol-solet*, *Els reys* y *La nit de la Puríssima* inclosos en son darrer libre, se li veu la idea que per tots costats vessa bellesa de fondo que fa oblidar el vestit xavacà que ha volgut posarli 'l poeta. Dihem aixó perque las tres poesias citadas son las que menys ens han agradat y que sense reparos treuriam del volúm valiosissim, que are per are va fruint el mon literari català.

Visions y Cants es un estotx de joyas valiosas que l'autor encasta a la corona de la patria esclava, y que junt ab *Canigó*, de Verdaguier, *Idilis* y *Margaridó* d'Apeles Mestres, y *Poesias* de Guimerà son lo mes vistós de la poesia catalana, avuy gratsia a Deu ben florida, ben galana y plena d'encants y flayrosa com un matoll d'aufàbrega boscatana. Las obras citadas solament poden donar nom a una literatura y n'hi han donat a casa nostra y a fora. ¿L'heu saborejada, llegidors estimats, la poesia d'en Maragall?... No? Seguiume que os guiaré per llur jardí y os mostraré tot un esclat de flors que han d'encisarvos. No seguiu pas per l'ordre que marca l'obra, no; seguiuho tal com vos ho senyalaré.

La fi d'en Serrallonga: superba composició d'un fons y d'una forma exuberant; tallada d'una pessa, ab un escayent d'antigalla y ab una flayre de montanya que enamora. Que gran vos semblará la legendària figura del meu coterrani Serrallonga; aquell home extraordinari que immortalisá las Guillerias y baix Montseny, y qu' es jòh si ho es! el recort mes ferm que queda d'aquella lluyta de Narros y Cadells. El diàlech del confessor y 'l cavaller es tallat d'una faysó natural, expontània y justa... Plé de pietat y santetat en el primer y

d'un arrepentiment y anyoransa en el segón, que ho fa prou traspuar ab el descapdellament dels seus recorts per ell gloriosos tots. Vos toparéu ab el final qu' es grandios y alsapremador y os deixarà corpresos y la tornaréu a llegir y rellegir sempre ab la mateixa emoció. Llástima que 'n Maragall no haja considerat a n'en Serrallonga com nosaltres el considerém... ¡Oh! allavors apareixeria casi martyr, puig aná a matadegolla en defensa de la Catalunya qu' ell estimava tant. Aquesta es la mellor del libre.

L' esposa parla: d'una tendresa extraordinaria, os farà conceixer l'amor dols, cast y pur. Sa forma no pot esser mes encertada. Es petita, petita al flayrarla se os entrarà tota dintre 'l cor.

Després de la tempestat y *A montanya* son dugas notats selvatjes ab flayre de bosch. A segons qui no plaurán, als del nostre taranná, molt, pro molt.

Dimecres de Cendra: delicada, molt delicada y flayrosa deixant després una fonda tristesa als cors piadosos, puig es un xich irreverent; encare que sense malicia.

El Comte Arnau: aquesta, escapsada en alguns indrets, seria la primera; mes are, ab tot y sa grandesa y sublimitat, sense quedar en mal lloch la posém al costat de *La fi d'en Serrallonga*. No haviam vist may tan interessant la llegenda de l' Arnau y l' Abadessa de S. Joan. Manca per xó a n'aquesta composició, el coneixement dels llochs ahont s'hi desenrotllá la llegenda ó tradició; puig resultan amagats a la vista del llegidor. ¡Tant se val! No es cap defecte.

Després ne segueixen d'altres com *La Sardana*, *Joan Gari*, *L'estimada de don Jaume*. (Aquestas dugas, sens desmérit per l'autor dirém que 'n recordan dugas de Mossen Cinto) *Oda a Espanya*, *Els adeus*, *Lo mal cassador* y altres son dignas parionas de las citadas que portan un segell ben ovirador y pròpi.

Ens cal dir que avants d'aquest volúm de versos rublerts de poesia, en Maragall ne porta dos de publicats que son sens dubte els que 'l posáren al lloch qu' es entre 'ls poetas.

Jove encare 'l simpátich autor, ha de donar a Catalunya dias de glória y ell ne treurá profitosos llores. Unit ab son talent hi va un tracte bondados, humil y obligat ab tothom qui 'l tracta y ademés l'orna una cualitat gran, y es la paciència que te al revelar y descubrir juvenalla y a encoratjarlos al ensemps, ab una táctica que no la posseheix ningú. Tot donantli las merces pel libre que 'ns ha ofert ab afectuosa endressa, li doném la mes franca y coral enhorabona dibentli ab llenguatge de montanya, que tant li plau: Per molts anys pugau fer semblants obras.

ANTON BUSQUETS Y PUNSET

—*Havém rebut ademés:*

Obediencia cega, comédia en dos actes de J. de Argila y Font, estrenada ab éxit en el Teatro del Circo Barcelonés la nit del 9 d'Abril d'aquest any.

Es una obreta aixerrida que promou la rialla.

—*L' Usurer*, monólech trágich en vers, original de Santiago Beleta y Gassull, estrenat ab éxit en el teatro del Centro Reunió Familiar, el día 21 de Maig del any passat.

L'autor demostra bonas disposicions para aquet género.

ESPECTACLES

MADRID

El duch de Tamames facilitarà un mobiliari de sa propietat del segle XVII pera la més fidel indumentaria de l'obra del senyor Cavestany, *La reina y la comedianta*, que s'estrenarà aviat en el teatro de la Princesa.

—Han arribat la Guerrero y al seu marit en Díaz de Mendoza al objecte de disposarho tot pera l'inauguració del teatro Espanyol que tindrà lloch avuy ab la tragèdia *Virginia*. En l'obra hi pendrán part ademés de tota la companyia 110 figurantas.

—En el Romea vá estrenarse la setmana passada una obreta de Limondeux *Cayetano III*, que vá esser mal rebuda dividintse 'l públich en dos bandos que arriaren a pegarse.

Del estreno 'n sortiren un grapat de personas ab las galas infladas.

¡La regeneració del género chico!

PROVINCIAS

—La companyia italiana Giovannini actúa en el teatro Principal d'Alicant. Després passarà al Principal de Cartagena.

—En el Cervantes, de Málaga, representará *Don Juan Tenorio* l'actor Emili Thuiller. El paper de *Inés* està encarregat a la Sra. Ferri.

—El mestre Vives es a Valencia a dirigir els ensajos de las sevas obras *La balada de la luz y Viage de instrucción* que deuen posarse en el Ruzafa.

En el teatro Principal de la mateixa ciutat han comensat la temporada de teatro regional valenciá ab las obretas *El tio Cavila*, *La chala* y *El trovador en un porche*. Aquestas se representaren en honor del insigne sayneter valenciá Eduard Escalante.

EXTRANGER

Paris.—Avuy els actors de la Comedia Francesa donarán una representació de *Edipo Rey*, encarregantse dels principals papers els genials Mounet-Sully y Lambert.

—A fi de mes, se reproduirà en la *Porte-Saint-Martin*, l'interessant obra extreta de la novela de Zola, *L'assomoir*.

—El rey de Grecia vá assistir a una representació de *Les demi-vierges* que tingué lloch en el *Athené*. S. M. vá aplaudir ab entussiasme a la hermosa actriu Joana Hading.

[BARCELONA]

Romea.—El drama *¡Carmel!* ha seguit representantse ab éxit. El final de l'obra ha sofert una transformació que redunda en benefici de la mateixa.

Dilluns va tenir lloch una funció en honor d'en Capdevila com autor de *¡Carmel!*, veientse 'l teatro molt concorregut, prova palpable de las simpatias ab que conta l'aixerit actor-autor.

Del estreno en aquet teatro de la comedia d'en Ferrer y Codina *¡No 's pot dir!*, que tingué lloch dimars, ja 'n parlarem.

Se preparan alguns estrenos pera passat las festes de Tots Sants, y la *reprise* de las obretas *Els amichs portan fatichs*, *Sota terrat* y altres d' éxit de la passada temporada.

Novedats.—Del estreno de l'òpera de l'Amadeu Vives, *Euda d'Uriach*, ne parlém en article apart. No es el treball de referéncia, una critica respecte a l'obra, sino un análisis de las demés criticas que s'han publicat sobre la discutida partitura del mestre.

Avuy deu tenir lloch el benefici d'aquest autor.

Demá inauguració de la temporada d'hivern per la companyia dramática de don Enrich Borrás ab el drama de Feliu y Codina *Lo Nuvi*.

El vinent dimecres primera sortida de la célebre Eleonora Duse.

Nou Retiro.—Diumenge a la nit la companyia de vers dels primers actors Srs. Pigrau y Fages ens oferí una representació de *Sor Teresa*, que res deixá que desitjar; bon conjunt y una execució individual verament digne d'elogi. El públich, mes numerós de dia en dia, no va escatimar sos aplausos als intérpretes de l'obra, la primera actriu Sra. Tarés y las que la segondaren Sras. Marsal, Rodriguez y Blanca, y els Srs. Pigrau, Fages, Ballart y Olivar.

El vinent diumenge a la tarde *El salto del torrente*, y a la nit *Felipe Derblay*.

CLAR y NET.

MASNOU

En el teatro Circo d'aquesta població ha inaugurat la temporada d'hivern una companyia de vers a quin devant figuran la primera actriu D.ª Guadalupe Alentorn y D. Ricart Garcia. El repertori que posarán en escena es escullit y variat, formantne part, ab tot y dedicarse mes al teatro castellá, las obras catalanas *Lo rector de Vallfogona*, *La dida* y *Lo pubill*, de Frederich Soler, *Lo punyal d'or*, de Ferrer y Codina, *Maria Rosa*, de Guimerá, *Lo full de paper*, de Pere A. Torres y *La resclosa*, de l'Iglesias.

Bona sort.

MATARÓ

El benefici del Sr. Borrás en l'Ateneu de la classe obrera va resultar brillant. En l'interpretació de *Lo pubill* s'hi lluhí moltíssim essent obsequiat ab alguns presents de sos amichs y admiradors.

La comedieta del Sr. Llanas, *Perdiu per garsa* entretingué agradablement al públich.

En la *Nova Constància* se prepara pera 'l dissapte D. *Juan Tenorio* per la companyia del Sr. Parreño.

Diumenge passat en el Cassino Fenix se posaren en escena *La Viejecita*, *El cabo primero* y *El primer reserva*. La primera sortí bastan bé, especialment per part de la Sra. Perejamo. De *El primer reserva* no podem dirne altre tant, potser per esser la primera representació; s'hi notá falta d'ensajos. L'orquestra dirigida pe 'l jove mestre Sr. Sabater, bé com de costum.

El passat dissapte en el *Centro Lliberal Monárquich* del 7.e districte (Lópe de Vega), vá celebrarse, com havíam anunciat, la funció benéfica organizada per nostre amich l' individu de aquella Junta directiva en Rafel Albareda ab motiu de recullir fondos pera repartir pans el dia de Sant Rafel qu' era ahir, y que com cad' any vá tenir lloch en el domicili del esmentat Albareda.

La funció del dissapte, donchs, ab tot y no ajudar-hi la nit nuvolosa que retregué á molta gent, vá veurers molt concorreguda, recaudantse en la safata unas 460 pessetas. Las primeras autoritats civils y militars de Barcelona váren enviar donatius en metálich de 10 á 25 pessetas pera un fi tan benéfich; inclós don Manel Girona vá contribuirhi ab la suma de..... cinh pessetas. Deu els hi paguí á tots y els pobres els beneheixcan.

Passant á la funció dramática sols podém dir que tant en l' interpretació del drama *Lo mas perdut* com en la de la sarsueleta *Lo primer dia*, (per cert molt ignocentona) váren sortir ayrosos els actors encarregats de sos respectius papers, gracias tal volta á la cuydada direcció del Sr. Furquet.

En l' intermedi del drama al joguet lirich, el nen Rupert Amores y alguns artistas váren llegir poesias de distingits poetes cataláns, obtinguent els llegidors forts aplausos.

Felicitém al amich Albareda y al *Centro Lliberal Monárquich* per l' acort de celebrar una funció benéfica, gracias á la que un sens fi de pobres podrán menjar un mós de pá tot recordant als que váren pensar en ells.

Per molts anys.

—El próxim diumenge día 28 tindrà lloch en la *Unió Familiar*, l' estreno del drama de J. M. Obis, *¡¡Mártires de la miseria!!*, baix la direcció de don Emili Prats y desempenyat per las senyoretas Llovet y Basso, y 'ls senyors Ballester y Badia, seguint després las sarsuelas *Los embusteros* y *La banda de trompétas*, dirigidas pe 'l senyor Basso.

—Diumenge vinent en la *Jockey-Club*, se representará la comedia en dos actes de Vital Aza *El padrón municipal*.

—En *Lo látigo d' or*, pe 'l mateix dia s' anuncia la popular sarsuela *La tela de araña*, y l' estreno del saynet lirich que porta 'l títul de aquesta Societat.

—Diumenge passat en el *Centro Provincial Liridano* s' hi representaren las obras que anunciarem en nostre darrer número, quina interpretació va sortir bastant ajustada.

En aquesta lluhida societat s' enseja la comedieta de nostre colaborador Sr. Nogué y Roca, *Tant tens tant vals*, estrenada ab éxit en el teatro Romea.

NOSTRE FOLLETÍ

Ab el present número oferim á nostres compradors y subscriptors las COBERTAS de la comédia d' éxit indiscutible de D. Albert Llanas

LA GERMANA GRAN

En el número 22 Regalarém

UNA OBRA COMPLERTA ENCUADERNADA, DE 16 PLANAS, que será 'l cuadro dramátich històrich

L' últim Conceller Rafel de Casanova

interessant epissodi del siti de Barcelona de 1714, obra premiada en un concurs obert pe 'l CIRCOL LITERARI d' aquesta ciutat en 1893.

Inmediatament comensarém la publicació, en la forma acostumada, del drama en 3 actes original del celebrat autor de *La pagesa d' Ibiza*, *Ateos y Creyents*, *Lo comte de Ampurias* y *La Flor de la montanya*,

D. RAMÓN BORDAS Y ESTRAGUÉS

LO DESHEREDAT

obra inédita encare, que ha d' estrenarse durant la present temporada en el Teatro Catalá de Romea.

Además tenim en cartera pera anarlas oferint á nostres favoreixedors, obras dramáticas y literarias de regonegadas personalitats, tals com D. Víctor Balaguer, D. Pere Antón Torres, D. Conrat Roure, D. F. Ubach y Vinyeta, don Narcís Oller, y altres, fins al número de vintidugas, las quals repartirém en altrás formas mes rápidas cuan CATALUNYA ARTÍSTICA sofzeixi las reformas que pensém introduhir á principis d' any nou.

NOSTRE CERTÀMEN LITERARI-MUSICAL

En el número 23 publicarém el Cartell-convocatoria del tornej poétich artístich que pensém celebrar á principis d' any.

Per are han sigut oferts 11 premis tots ells valiosos.

AVÍS IMPORTANTÍSSIM

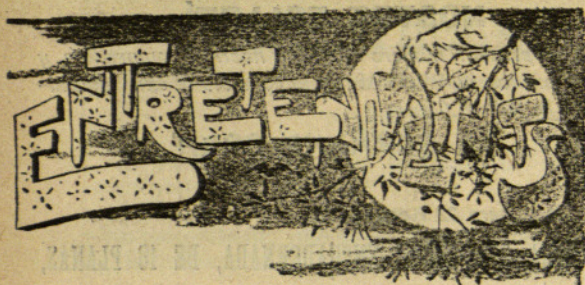
El próxim número CATALUNYA ARTÍSTICA que sortirà dimecres día 30, per esser el dijous festivat de Tots-Sants, será EXTRAORDINARI.

Constará de 24 PLANAS de text escullidíssim en el que hi figurarán trossos selectes y joyas literarias de nostres millors prosistas y poetes morts, tals com en Joseph Ixart, Adolf Blanch y Cortada, Bosch de la Trinxeria, Pelay Briz, Marian Aguiló, Frederich Soler, Feliu y Codina, Antoni de Bofarull, Rubió y Ors, Camps y Fabrés, Joseph Verdú, Joseph Coroleu, Joan Sardá, Casas y Amigó, Camprodón, Josepa Massanés, Joaquim M.ª Bartrina, Cortils y Vieta, Damas Calvet, Aribau, Jaume Balmes, y molts altres; la majoria de treballs exhornats ab magníficas il·lustracions.

Grabats directes y dibuixos de reputats artistes.

La CABESSERA, dibuixada expressament pe 'l nostre EXTRAORDINARI, estará tirada á dugas tintas.

La comedia *La germana gran*, s' entregará encuadernada á tots els que presentin en l' Administració de *Catalunya Artística*, els folletins en bon estat, y mitjansant l' import de 10 céntims.

¡ADEU ILUSIÓNS!

Xarada

Molt Senyor meu: Si es que 's vol
enterar de ma desgràcia
llegeixi lo que segueix
y de tot se farà càrrech.
—Ning, ning... trucan à la porta
—¿Qué es aquí 'l senyó Staramsa?
—Soch jo mateix.— Si es servit.
—Qu' es això?—Miri, una carta:—
l' obro ab la *cuart* tremolosa
y llegeixo aquestas ratllas:
«Senyor Don... etc., etc.
«Cuan pugui passi per casa:
«l' anà à Paris s' ha desfet,
«tinch una *tres-dos* desgràcia.
«Avuy se m' ha mort la sogra
«y ella era la que pagava.
«Son amich Antón *Primera*.—
«Jo que à punt tot per la marxa
ho tenia, hò y gastant
la *prima-dugas*... dels altres,
y ja 'm veyà rodejat
de *muissurs* y de *madamas*
passejant per la gran *tota*
que ha alcansat allí gran fama,
al llegir la carta aquesta
m' anava à agafà una *báscula*...
pero, vâreig desistir
perquè estava sol à casa.
¡Ja no me 'n vaig à Paris!
¡ja no 'm pagan el viatge!
¿que dirán els meus colegas?
¡Això si qu' es fé una planxa!
A casa d' aquell fulano
deuhen encare esperar-me;
havent deixat corre això
l' anarhi no hi feya falta;
puig, si 's vá morir sa sogra
lo precis era enterrarla.
Després de molt cavilar
pera veure si trobava
una *tres-cuart* que pogués
trèurem d' apuro y portarme
à Paris, vâreig pensar
entre mi: ¡Ja 'l tinch! ¡*Hossana*!
jo aniré à Paris, si, si,
à Paris aniré ¡vaya!
y marxaré desseguit...
que trobi qui 'm pagui 'l viatge.

Per lo tant, donchs, senyor meu,
encare tinch confiansa,
vull dir que mentres hi ha vida
hi ha *Staramsa*.

J. Staramsa.

Geroglífich comprimit

Fi nota peix A.

QKla.

Soluciones als del número 19

Xarada: Pro-pa gan-da.

Intrigulis: Lo mas perdut.

Tarjeta: Sant Marti de Provencals.

Geroglífichs comprimits: 1.er Sobrecàrrech.

2.^{on} Un any dotze mesos.

S. Munrás: El retrato que vosté m' envia veig qu' es orlat. ¿Qu' es morta aquella persona? De tots modos, de la manera qu' està no sortiria bè; ha d' esser ab tinta.—A. B. J.: Ni ab curriolas pot anar; en un cas apurat contri las silabas ab els dits.—A. Culilla Gil: Entra en torn.—Joseph F.: Desitjaria que m' aclarés el significat de la nota de l' avant firma que diu: *per la còpia*. ¿Qu' es una traducció ó arreglo ó imitació d' un' altra poesia?—P. F.: Va bè, pero envihi 'l nom.—Quiquet: Igual li dich.—Pere Font Nelfa, (Vilasar de dalt): Sento molt dirli que hi trobo amalgamament de sentimentalisme y vulgaritat que desmereix molt la composició.—X. Zengotita Bayona: Ademés de no guardar metro no diu gran cosa; casi res.—J. V. C.: No vá.—J. Labranya Oriol: Alguna cosa anirà ab algun retoch.—Joan Güell y Ferrer: Cuan tingui un moment el dedicaré à ferli alguna cantarella publicable.—Josep Sofia: ¡Quina manera de rimar!... Apol no li tingui en compte.—Pere Joan: Las ha endevinadas; llástima que no li passi igual ab lo que vosté envia!—Salvator de Salvatoris, (Sabadell): Faré 'ls possibles pera complaure 'l respecte al primer envió; en cuan à la poesia última hi trobo molts defectes, un dels capitals es la falta de rima, y els altres la pobresa d' assumpto y.... no ho vulgui sapiguer; practiquis y després envihi.—J. Soler Tasis: Un milló de gracias pe 'l treball. Ha estat oportú.

J. Collazos, impresor.—Plassa de la Igualtat, 3